

Bodnár Csilla

A mundugumorok nevelési szokásainak és egy fiatalokú bűnelkövetőnek egyéni terápiai anyagának összehasonlító elemzése

Egyre nő az erőszakos, illetve életellenes bűncselekményeket elkövetők száma a börtönökben. Erre felügyelve egy szakmai beszélgetésen arra kerestük a választ, hogy melyek azok a tényezők, körülmények, nevelési hatások, amelyek az ifjúkori személyiséget agresszívvá, az emberek iránt gyűlölközővé és bizalmatlanná tesznek. Mely tényezők alakítják ki, hogy a viselkedés motivációs bázisa főként a bosszú, a másik embernek vagy ha erre nincs mód önmagának fájdalom okozása (öncsonkítás, teátrális suicidium)? Ezen okokat egy összehasonlítással szeretném bemutatni, melynek alapja egy mondugumor kannibál törzs nevelési és együttélési szabályai, valamint saját munkám során egy egyéni terápiaiban feltárt események és érzések összehasonlítása.

Ennek alapján létezik egy „kannibalista” család modell, mely funkcionálisan agressziót alakít ki a gyermek személyiségében. Az összehasonlítás során feltételezések is szerepelnek, mivel konkrét adatok nem állnak rendelkezésre, de ezen eseményekre következtethetünk.

- Mundugomorok Új Ginea területén élő kannibál törzs. „A mundugumor fiúgyermek ellenséges világba születik bele, olyan világba, amelyben saját nemének legtöbb tagja ellenséges lesz, amelyben a sikerért vívott harc során a legfőbb fegyvere az erőszakosság kell, hogy legyen, keresnie kell és meg kell bosszulnia a sérelmet, könnyedén kell vennie saját biztonságát, mások életét pedig még könnyebben. Már születésekor elkezdik a szokások kifejlesztését benne.”
- Az általam vizsgált és kezelt személy XZ, 20 éves, cigány etnikumú fiú. Jelenleg rablásért és erőszakos közönségsért ítélték el. Jelen panasza, hogy állandóan feszült (főleg a munkahelyen állandóan törni-zúzni tudna), a többiekkel nem tud és nem akar kapcsolatot kialakítani. Idegesíti társai jelenléte. Nem bírja elviselni, ha utasítják, csak saját feje szerint szeretne cselekedni. Fél, hogy e miatt problémái lesznek.

Anamnézis: Főként apja nevelte, mert anyja elhagyta őket. Egy bátyja szintén börtönben, két húga pedig nevelőszülőknél van. Hat osztályt végzett. Sokat csavargott. Többször követett el erőszakos cselekményeket. Bal alkarján suicid kísérletek hegei láthatók, melyeket a civil életben okozott magának. Többször kezelték (inkább csak ellátták) pszichiátrián. Sokszor és sokat fogyasztott alkoholt. Jelenleg egyik szülővel sem tart kapcsolatot. Jelen bűncselekményében egy 40-42 éves hölgyet erőszakolt meg a saját lakásán. Az erőszak során a hölgyet megkötözte, megverte, késsel megfenyegette és megvágta.

Mindezen hatások következtében XZ jövőképét, terveit, személyiségét az egyéni terápiájának egy-egy részletének kiemelésével szeretném megmutatni.

Áldozatáról a következőképpen nyilatkozik:

„Megölöm ezt a nőt, mert olyat mondott, hogy nem ismert, pedig ismert. Jó lehet, hogy nem kellett volna megvagdosnom. Miért nem ment el, nem igaz, hogy nem hallotta, hogy nyitom az ajtót.” A másik célja, hogy az anyját és az apját együtt lássa újra, ha kell erőszakkal is. „Legyenek együtt. Még ha megkötözöm őket, akkor is együtt lesznek.”

Azt is elmondja, hogy egy lakatlan szigetre menne legszívesebben és csak a családját vinné magával. Terveket sző, de később azt mondja: „Elhagynak úgylis!” Az itt leírtak semmiképpen nem kívánnak kritikát tartalmazni és az általánosítást is – véleményem szerint – kerülni kell.

Ennek az összefoglalásnak egyetlen célja, hogy munkánk során és más hasonló területen dolgozók munkája során (pl. rendőrök, védőnők, gyámügyön dolgozók, szociális munkások, pedagógusok, pszichológusok stb.) felismerjék ezeket a tüneteket és lehetőségeikhez mértén megelőzzék ezen hatások következtében kialakuló személyiség zavarokat, illetve az erre ráépülő egyéb más társadalmi problémákat. A prevenció mint szinte egyetlen megoldási mód lehetőségének megteremtése érdekében.

Negrea Vidia

Fiatalkori antiszociális személyiségzavarok alapjelenségének klinikai, pszichológiai vizsgálata

A forenszikus pszichológia témaköréhez

Előadásomban a 2.sz. Fiúnevelő Intézetben tervezett kutatás néhány módszertani szempontjáról szeretnék beszámolni.

Az aszódi intézetbe olyan 14-19 éves fiúk kerülnek bírósági ítélet alapján, akik valamilyen bűncselekményt követtek el. Az intézeti reszocializálásuk minimum egy, maximum három évig tarthat, illetve a 19. évük betöltéséig. Közvetlen bekerülés után a növendékekkel foglalkozó team feladata egy olyan általános vizsgálat elvégzése, amely alapján elkészülhet a személyes jellemzők specifikumának figyelembe vételével az egyénre szabott oktatási, nevelési és mentálhigiénés program.

A kidolgozni tervezett téma az intézetbe került, egyrészt saját családjában, másrészt állami gondozásban nevelkedett fiatalok magatartásformáit, deviancia típusait célozza, ugyanakkor az esetleges pszichológiai tüneteknek a bűncselekményekkel, familiáris jellemzőkkel, illetve terheltségekkel, valamint az intézeti tartózkodás alatti „rendkívüli” cselekményekkel és ezek közötti összefüggéseivel foglalkozna keresztmetszeti vizsgálat alapján.

A kutatás anyagát azok az adatok képezik, amelyek a növendékekkel foglalkozó szakemberek munkájából adódtak (pszichológus; orvos, nevelő, szakoktató stb.) és keletkeztek mind az intézeti, mind a bekerülés előtti időszak alatt.

Az adatok elemzéséből nyert következtetések fontos támpontot nyújthatnak az antiszociális személyiség korrekciójával és kezelésével foglalkozó intézmények szakembereinek, a személyiség specifikus pedagógiai és pszichológiai módszerek kidolgozásában és hatásvizsgálatában.